

Wybory parlamentarne we Wspólnotach Autonomicznych Galicja i Kraj Basków w czasie pandemii wirusa SARS-CoV-2

Salamon, Justyna

Wybory parlamentarne we Wspólnotach Autonomicznych Galicja i Kraj Basków w czasie pandemii wirusa SARS-CoV-2

Studia z Polityki Publicznej, vol. 9, núm. 1, 2022

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Polonia

Disponible en: <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=663772601011>

DOI: <https://doi.org/10.33119/KSzPP/2022.1.7>

Esta obra está bajo una Licencia Creative Commons Atribución 4.0 Internacional.

Wybory parlamentarne we Wspólnotach Autonomicznych Galicja i Kraj Basków w czasie pandemii wirusa SARS-CoV-2

Justyna Salamon justyna.salamon@doctoral.uj.edu.pl

Uniwersytet Jagielloński, Polonia

 <https://orcid.org/0000-0001-7105-2420>

Studia z Polityki Publicznej, vol. 9, núm. 1, 2022

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Polonia

DOI: <https://doi.org/10.33119/KSzPP/2022.1.7>

Redalyc: <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=663772601011>

Streszczenie: Zakres przedmiotowy artykułu obejmuje analizę przebiegu i rezultatów wyborów do parlamentu we Wspólnotach Autonomicznych Galicji oraz Kraju Basków, które odbyły się 12 lipca 2020 r. W Galicji jako pierwszej ze Wspólnot Autonomicznych rząd hiszpański wprowadził ostatnią fazę ograniczeń związaną z najłagodniejszymi obostrzeniami w czasie pandemii koronawirusa, tzw. nueva normalidad (obowiązywała od 15 czerwca 2020 r.). Oznaczało to, że wybory w Galicji przeprowadzono w czasie obowiązywania strefy 3 (tzw. zielonej, od 8 czerwca 2020 r.), w której wprowadzono najniższy stopień ograniczeń. Z kolei w Kraju Basków pierwotnie wybory zaplanowano na 5 kwietnia 2020 r. Z powodu obowiązywania od marca 2020 r. estado de alarma (stanu alarmu) wybory zostały przełożone w obu tych Wspólnotach Autonomicznych. W trakcie analizy zwrócono również uwagę na frekwencję wyborczą oraz na rozłożenie głosów oddanych na poszczególne partie polityczne.

Słowa kluczowe: autonomia, demokracja, Hiszpania, pandemia, wybory.

Abstract: The objective scope of the article includes an analysis of the course and the results of the elections to the parliament in the Autonomous Communities of Galicia and the Basque Country, which took place on July 12, 2020. In Galicia, as the first of the Autonomous Communities, the Spanish government introduced the last phase related to restrictions during the coronavirus pandemic, the so-called 'nueva normalidad' (effective from June 15, 2020). This meant that elections in Galicia were held in zone 3 (the so-called green zone from June 8, 2020), in which the lowest level of restrictions was introduced. In the Basque Country, on the other hand, elections were originally scheduled for April 5, 2020. Due to the 'estado de alarma' (state of alert) in force from March 2020, the elections were postponed in both Autonomous Communities. During the analysis, attention was paid to voter turnout and the distribution of votes cast among individual political parties.

Keywords: autonomy, democracy, elections, pandemic, Spain.

Przedmiotem artykułu jest analiza przebiegu i rezultatów wyborów do parlamentu we Wspólnotach Autonomicznych Galicja i Kraj Basków, które odbyły się 12 lipca 2020 r. Zestawiono wyniki wyborów w poszczególnych prowincjach z uwzględnieniem stopnia poparcia dla głównych partii politycznych: Partido Popular (PP) i Partido Socialista Obrero Español (PSOE), a także dla ugrupowań regionalnych.

Celem analizy jest uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy organizacja wyborów regionalnych w czasie pandemii była zwycięstwem demokracji, czy raczej powtarzającym się rytuałem, którego przeprowadzenie w warunkach pandemii stanowiło zagrożenie dla bezpieczeństwa obywateli omawianych regionów. Dokonano również porównania frekwencji wyborczej w przeprowadzonych w czasie pandemii wyborach względem

wyborów regionalnych z 2016 r. oraz podjęto próbę uzyskania odpowiedzi na pytanie, czy pandemia mogła wpłynąć na wyniki analizowanych wyborów.

W konsekwencji w strukturze artykułu wyróżniono dwie zasadnicze części. Pierwszą poświęcono analizie instytucjonalno-prawnej dokumentów odnoszących się do wyborów we wspólnotach autonomicznych. Druga ma charakter praktyczny, tj. stanowi analizę wyników wyborów oraz frekwencji.

Początki pandemii COVID-19 w Hiszpanii

Stan estado de alarma obowiązywał w Hiszpanii od 14 marca 2020 r. do 21 czerwca 2020 r. Został wprowadzony na podstawie ustawy z 1981 r. – o warunkach, które muszą zaistnieć, żeby wprowadzić stan alarmu (BOE, 1981). W tym akcie prawnym enumeratywnie wskazane zostały zjawiska takie jak: trzęsienie ziemi, powódź, pożar, epidemia, brak lub niedobór podstawowych produktów czy paraliż komunikacyjny, w przypadku zaistnienia których wprowadzony może zostać stan wyjątkowy. Ogłasza go premier jako szef rządu, na maksymalnie 15 dni, z możliwością jego przedłużenia za zgodą Kongresu Deputowanych (hiszp. Congreso de los Diputados). Jego ostatnia – szósta – prolongata nastąpiła 8 czerwca 2020 r. Jej podstawę prawną stanowił Real Decreto 463/2020 por lo que se declara estado de alarma, uchwalony na mocy art. 116.2. Konstytucji Królestwa Hiszpanii (BOE, 2020).

Pod kierownictwem premiera i zgodnie z zasadą współpracy ze Wspólnotami Autonomicznymi powołano organ delegowany wyłącznie do przyjmowania i wykonywania środków właściwych dla III fazy planu deeskalacji pandemii, w ramach wykonywania jego uprawnień, z wyjątkiem środków związanych ze swobodą przemieszczania się. Zgodnie z planem deeskalacji nadzwyczajnych środków podjętych w obliczu pandemii COVID-19, zatwierdzonym przez Radę Ministrów na posiedzeniu 28 kwietnia 2020 r., Minister Zdrowia składał wniosek, w stosownych przypadkach, do Wspólnot Autonomicznych i miast autonomicznych Ceuta i Melilla, uwzględniając ewolucję wskaźników zdrowotnych, epidemiologicznych, społecznych, ekonomicznych i mobilności, celem uzgodnienia postępu w zwalczaniu pandemii i znoszenia obostrzeń w trakcie obowiązywania poszczególnych faz. W ramach podjętych decyzji w sprawie przebiegu działań deeskalacyjnych ludzie mogli się przemieszczać przez terytorium prowincji, wyspy lub jednostki terytorialnej wyznaczonej do celów deeskalacji w celach pracowniczych, zawodowych lub biznesowych, powrotu do rodzinnego miejsca zamieszkania, udzielenia pomocy i opieki nad osobami starszymi, niesamodzielnymi lub niepełnosprawnymi, z powodu siły wyższej lub sytuacji o podobnym charakterze. W każdym przypadku podczas przemieszczania się należało przestrzegać instrukcji wydanych przez władze sanitarne.

Hiszpania 11 maja 2020 r. była podzielona na dwie strefy poziomu obostrzeń: czerwoną (FASE 0) i pomarańczową (FASE 1). Najwyższy

stan alarmu obowiązywał we Wspólnotach Autonomicznych: Katalonia, Madryt, Kastylia La Mancha oraz w części Andaluzji i Walencji. Dwa tygodnie później (25 maja) strefa 0 została zamieniona na 1, a strefa 1 na 2 (strefa żółta). Kolejna zmiana nastąpiła 8 czerwca 2020 r. W jej wyniku wprowadzono strefę 3 (zieloną), a strefa 1 zamieniona została na 2. Ostatecznie 19 czerwca powiększono strefę 3, ograniczając do fazy 2 tylko region Madrytu oraz Castilla León. W Galicji jako pierwszej ze Wspólnot Autonomicznych od 15 czerwca 2020 r. wprowadzono kolejną fazę, tzw. nueva normalidad. Wyjście z fazy 0, która obowiązywała od 4 maja 2020 r., dla całego kraju było możliwe 25 maja. Najdłużej pozostawała w jej zasięgu Wspólnota Autonomiczna Madrytu, miasta Segovia, Salamanca (Castilla y León). Od 11 maja 2020 r. w 1 fazie znajdowały się wyspy Formentera oraz La Gomera.

Zarys historyczny procedur wyborczych

Historycznie pierwsze głosowanie elektroniczne w Hiszpanii odbyło się w 1998 r. w wyborach do Parlamentu Kraju Basków. Rząd baskijski opracował własny elektroniczny system głosowania o nazwie Demotek. W 2003 r. w wyborach do parlamentu Katalonii przeprowadzono pilotażowy test zdalnego głosowania elektronicznego dla katalońskich wyborców mieszkających za granicą (Argentyna, Belgia, Stany Zjednoczone, Meksyk i Chile). W 2010 r. Rada Miasta Barcelony przeprowadziła konsultacje obywatelskie, w których wykorzystano głosowanie elektroniczne. Z kolei w październiku 2018 r. rząd Katalonii zatwierdził projekt ustawy wprowadzającej głosowanie elektroniczne dla mieszkańców za granicą, czyli poprzez specjalnie przygotowaną aplikację.

W 2005 r. w wyborach do Sejmu Galicji odbyły się dwa testy głosowania elektronicznego. Również we Wspólnocie Autonomicznej Andaluzja w 2004 r. przeprowadzono test głosowania elektronicznego przez Internet. Z kolei na poziomie ogólnokrajowym w wyborach powszechnych w 2004 r. przeprowadzono pierwszy test zdalnego głosowania elektronicznego.

Wybory parlamentarne – porównanie lat 2016 i 2020

W wyborach do parlamentu we Wspólnocie Autonomicznej Galicja w 2020 r. frekwencja wyniosła 48,97% (głosowało w sumie 1 320 955 osób). Dla porównania, w poprzednich wyborach parlamentarnych, w 2016 r., frekwencja była o kilka procent wyższa i wyniosła 53,63% (1 448 962 osoby). Pandemia nie miała wpływu na poparcie uzyskane przez największe ugrupowania, takie jak Partido Popular czy Partido Socialista Obrero Español. PP uzyskała 47,96% poparcia w 2020 r. oraz 47,56% w wyborach z 2016 r. Przełożyło się to na zdobycie przez nią odpowiednio 42 i 41 miejsc w parlamencie. W przypadku PSOE różnica była nieznacznie większa i wynosiła 19,39% w 2020 r. oraz 17,87% w 2016 r., aczkolwiek liczba miejsc w parlamencie się nie zmieniła (14). Należy

zwrócić uwagę również na trzecie ugrupowanie w parlamencie, tj. na regionalną partię Bloque Nacionalista Galego (BNG). W jej przypadku odnotowano największy wzrost poparcia, z 8,33% w 2016 r. do 23,79%. W rezultacie liczba parlamentarzystów tej partii wzrosła z dziewięciu do 16.

Kraj Basków jest Wspólnotą Autonomiczną, która zmodyfikowała wysokość progu wyborczego w pierwszych wyborach do Parlamentu Basków (9 marca 1980 r.). Pierwsza ordynacja wyborcza Kraju Basków (ustawa 28/1983 z 25 listopada) podniosła tę barierę z 3% do 5%. Odsetek ten został powtórzony w ustawie 5/1990 z dnia 15 czerwca o wyborach do Parlament Basków. Bariera wyborcza pozostała na wysokości 5% na poziomie okręgów wyborczych wg Ustawy 6/2000 z 4 października zmieniającej Ustawę 5/1990 (Araujo, 2011).

Art. 127 ust. 1 rozporządzenia Sejmu Galicji dosłownie stwierdza: że „w każdym przypadku zatwierdzenie praw, o których mowa w ustępie 1 artykułu 126, niniejszy regulamin wymaga przychylnego głosowania bezwzględnej większości posłów”. Wyraźnie podkreślił to José Antonio Portero Molina (2004), który stwierdził, że galicyjska ordynacja wyborcza wymaga zatwierdzenia bezwzględną większością głosów Izby w ostatecznym głosowaniu całości.

Parlament Galicyjski składa się obecnie z 75 deputowanych. Każda z czterech prowincji galicyjskich ma minimum 10 deputowanych, a pozostałych 35 rozdziela się między wspomniane prowincje proporcjonalnie do ich liczby ludności, według następującej procedury (która jest również stosowana w Andaluzji, Asturii, Murcji, Aragonii i Estremadurze): a) podzielić przez 35 łączną liczbę ludności prowincji z Galicji; b) każda z czterech prowincji otrzymuje tyle samo deputowanych w liczbach całkowitych z podziału ludności oraz c) pozostałych posłów rozdziela się, wyznaczając jednego do każdego z obszarów, których iloraz uzyskany zgodnie z poprzednim punktem ma większy ułamek dziesiętny (artykuł 9.3 LEG). W wyborach regionalnych 1 marca 2009 r., zwołanych dekretem nr1/2009 z dnia 5 stycznia, podział mandatów przedstawiał się następująco (art. 3): La Coruña 24, Lugo 15, Orense 14 i Pontevedra 22 (Araujo, del Carmen, 2003).

Ze względu na wagę tradycji i podłoże ideologiczne artykuł 2.1 EAPV określa, że Parlament Basków musi się składać z takiej samej liczby przedstawicieli z każdej prowincji. Wspomniany mandat określono w artykule 10 LEPV, wskazując 25 parlamentarzystów z każdego okręgu wyborczego, dlatego jego średnia wielkość to oczywiście 25 miejsc. W opinii Figueroa Larandogoitia ta reprezentacja w sposób uprzywilejowany traktuje słabiej zaludnione terytoria (Araujo, 2011: 232–234).

Dnia 12 lipca 2020 r. wybrano 75 deputowanych XI legislatury Sejmu Galicji. Tego samego dnia odbyły się również wybory do parlamentu baskijskiego. Ogłoszono je początkowo na 5 kwietnia 2020 r., ale 16 marca 2020 r. prezydent Xunty Alberto Nuñez Feijóo zawiadomił, że z powodu kryzysu wywołanego koronawirusem w Hiszpanii zadecydowano o odroczeniu terminu przeprowadzenia wyborów.

Już 16 marca 2020 r. Lehendakari (przewodniczący Kraju Basków i były szef Nacjonalistycznej Partii Basków) Iñigo Urkullu osiągnął porozumienie z pozostałymi partiami politycznymi w sprawie odroczenia wyborów, pierwotnie planowanych na 5 kwietnia 2020 r. (BOPV, 2020a). Wybory ostatecznie odbyły się tak jak w Galicji – 12 lipca 2020 r. Pandemia spowodowała, że głosowanie zostało przeprowadzone z zachowaniem rygorystycznych środków bezpieczeństwa zdrowotnego, takich jak obowiązkowe noszenie maski, bezpieczna odległość czy unikanie kontaktu fizycznego przy przekazaniu dokumentu tożsamości. Ponadto rząd baskijski zabronił osobom, które miały pozytywny wynik testu PCR, uczestnictwa w wyborach. W rezultacie około 200 zarażonych osób nie mogło skorzystać ze swojego prawa do głosowania. Rada Wyborcza Kraju Basków rozstrzygnęła odwołanie partii EH Bildu od decyzji rządu, potwierdzając, że względy zdrowotne uniemożliwiały zarażonym głosowanie. Jednak prawnicy będący doradcami rządu Wspólnoty Autonomicznej Kraju Basków uznali zakaz za niekonstytucyjny, czyli uniemożliwiający korzystanie z podstawowego prawa ustanowionego w artykule 23 hiszpańskiej konstytucji (BOE, 1978).

Zróżnicowanie partii politycznych w Kraju Basków jest znacznie większe niż w Galicji. Sześć ugrupowań wprowadziło swoich przedstawicieli do parlamentu. Podobnie ukształtowała się scena polityczna w poprzednich wyborach (tabele 1 i 2).

Tabela 1
Wyniki wyborów do parlamentu w Kraju Basków w 2020 r.

Partia polityczna	EAJ-PNV (Nacjonalistyczna Partia Basków)	EH-BILDU (sojusz regionalnych partii)	PSE-EE (PSOE) (Socjalistyczna Partia Kraju Basków)	Podemos	PP (Partia Ludowa)	Vox (Narodowo- konserwatywna)
% głosów	39,07	27,86	13,65	8,05	6,77	1,96
Liczba mandatów w parlamencie	31	21	10	6	6	1

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z art. 12 ustawy 8/1985 z dnia 13 sierpnia o wyborach do parlamentu galicyjskiego konieczne dla przeprowadzenia wyborów jest uchwalenie dekretu, który wskaże datę wyborów, czas trwania kampanii wyborczej, jak również datę ustanowienia parlamentu. Zgodnie z artykułem 24 ustawy 1/1983 z 22 lutego, regulującej normy Xunta i jego Prezydium za zwołanie wyborów odpowiada osoba sprawująca funkcję przewodniczącego Prezydium Xunta de Galicia (DOG, 2016).

Tabela 2
Wyniki wyborów do parlamentu Kraju Basków w 2016 r.

Partia polityczna	EAJ-PNV (Nacjonalistyczna Partia Basków)	EH-BILDU (sojusz regionalnych partii)	PSE-EE (PSOE) (Socjalistyczna Partia Kraju Basków)	Podemos	PP (Partia Ludowa)
% głosów	37,65	21,23	11,94	14,83	10,16
Liczba mandatów w parlamencie	28	18	9	11	9

Źródło: opracowanie własne.

Dekretem nr 12/2020 z dnia 10 lutego o rozwiązaniu Sejmu Galicji i ogłoszeniu wyborów rozpisano wybory i wyznaczono datę ich przeprowadzenia na 5 kwietnia 2020 r. Następnie w uchwale z dnia 13 marca 2020 r. Generalnego Sekretariatu Technicznego Ministerstwa Prezydencji, Administracji Publicznej i Sprawiedliwości opublikowano Porozumienie Rady Xunta de Galicia z dnia 13 marca 2020 r., na mocy którego w wyniku ewolucji epidemii koronawirusa COVID-19 na terytorium Wspólnoty Autonomicznej Galicji została ogłoszona sytuacja nadzwyczajna w zakresie zdrowia. Dekretem królewskim 463/2020 z 14 marca, opublikowanym w BOE nr 67 z 14 marca (BOE, 2020), ogłoszono stan alarmowy dla zarządzania kryzysową sytuacją zdrowotną wywołaną przez COVID-19. Oświadczenie to dotyczyło całego terytorium państwa, a pierwotny czas trwania stanu alarmowego ustalono na 15 dni kalendarzowych (art. 2 i 3), liczonych od daty publikacji w Dzienniku Urzędowym dekretu królewskiego, choć przewidziano możliwość jego przedłużenia.

Wśród środków zawartych w dekrete królewskim 463/2020 z dnia 14 marca 2020 r. (BOE, 2020) znalazło się ograniczenie swobody przemieszczania się osób. Środki początkowo przyjęte zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym w celu zwalczania COVID-19 pociągały zatem za sobą poważne ograniczenia mobilności i prowadzenia działalności, a także otwierania placówek i lokali. W art. 2 tego samego dekretu przewidziano, że wezwanie do wyborów do Sejmu Galicyjskiego nastąpi po zniesieniu stanu alarmowego i stanu zagrożenia zdrowia oraz dodano, że nastąpi to w najkrótszym możliwym czasie. Przepisy dekretu zostały więc ugruntowane i oparte na ramach prawnych obowiązujących w chwili jego wydania. Stan alarmowy, planowany początkowo na 15 dni, podlegał różnym przedłużeniom z upoważnienia Kongresu Deputowanych. Na posiedzeniu 28 kwietnia 2020 r. Rada Ministrów przyjęła plan przejścia do tzw. nowej normalności. Plan ten przewidywał stopniowy proces powrotu do normalności wg czterech faz: zerowej lub fazy przygotowania do deeskalacji oraz trzech faz deeskalacji, zróżnicowanych w zależności od czynności dozwolonych w każdej z nich. Z tego, co jest zapisane w planie i jego załącznikach można wywnioskować, że należy postępować w kierunku stopniowej deeskalacji środków nadzwyczajnych. Art. 3 dekretu królewskiego stanowi, że w ramach realizacji planu ogólnokrajowego Minister Zdrowia na wniosek

wspólnot autonomicznych oraz miast autonomicznych Ceuty i Melilli może wprowadzić lub usunąć dodatkowe, regionalne ograniczenia. W celu umożliwienia wykonania powyższego upoważnienia wydano zarządzenie SND/399/2020 z dnia 9 maja 2020 r. łagodzące niektóre ograniczenia krajowe ustanowione po ogłoszeniu stanu alarmowego w odpowiedzi na sytuację epidemiologiczną. Cztery prowincje galicyjskie miały uprzywilejowaną sytuację w obszarach takich, jak np. swoboda przemieszczania się, handel detaliczny, hotele, restauracje, kultura, sport czy turystyka (Barbeito Iglesias, Iglesias Alonso, 2020). Biorąc pod uwagę problemy, jakie pojawiły się w poprzednich procesach wyborczych, Centralna Komisja Wyborcza na posiedzeniu 3 marca 2016 r. uzgodniła, że w kolejnych wyborach wszystkie informacje będą publikowane na stronie internetowej Centralnej Komisji Wyborczej oraz tych partii i federacji, które uczestniczą w wyborach (BOE, 2016).

Podstawy prawne wyborów parlamentarnych

Rozpatrując podstawy prawne, należy zwrócić szczególną uwagę na Ley Orgánica 1/1981, de 6 de abril, de Estatuto de Autonomía para Galicia, który analogicznie jak w pozostałych Wspólnotach Autonomicznych wskazuje na odrębność poszczególnych regionów Hiszpanii i ich autonomię. Z punktu widzenia niniejszego opracowania najważniejszy jest artykuł 11. Stanowi on, że:

1. Parlament składa się z posłów wybranych w wyborach powszechnych, równych, wolnych, bezpośrednich i tajnych.
2. Parlament będzie wybierany na czteroletnią kadencję, zgodnie z systemem proporcjonalnej reprezentacji, który zapewnia również reprezentację różnych obszarów terytorium Galicji.
3. Członkowie parlamentu galicyjskiego są nietykalni. Podczas sprawowania mandatu nikt nie będzie aresztowany ani przetrzymywany za czyny przestępcze popełnione na terytorium Galicji. Poza wymienionym terytorium odpowiedzialność karna będzie podlegać egzekucji na tych samych zasadach przed Izbą Karną Sądu Najwyższego.
4. Okręgiem wyborczym będzie prowincja (BOE, 1981).

Z kolei dla Wspólnoty Autonomicznej Kraju Basków podstawą była Ley Orgánica 3/1979, de 18 de diciembre, de Estatuto de Autonomía para el País Vasco. W artykule 26 zapisano:

1. Parlament Basków będzie się składał z równej liczby przedstawicieli każdej z prowincji wybieranych w wyborach powszechnych, wolnych, bezpośrednich i tajnych.
2. Okręgiem wyborczym jest Terytorium Historyczne (...).
3. Parlament Basków będzie wybierany na okres czterech lat (...).
4. Członkowie parlamentu baskijskiego będą nietykalni w ramach wykonywania swoich obowiązków. W okresie sprawowania mandatu za czyny karalne popełnione na

obszarze terytorialnym Wspólnoty Autonomicznej nie mogą być zatrzymani. Poza zasięgiem terytorialnym Kraju Basków odpowiedzialność karna będzie przed Izbą Karną (BOE, 1979).

Podział administracyjny a wybory

Administracyjnie Wspólnota Autonomiczna Galicja składa się z czterech prowincji: A Coruña, Lugo, Ourense, Pontevedra. W ich obrębie wybierani są przedstawiciele do parlamentu galicyjskiego. Natomiast Kraj Basków dzieli się na trzy prowincje: Araba/Alava, Bizkaia, Gipuzkoa i odpowiadające im okręgi wyborcze. Tabele 3 i 4 obrazują, ile mandatów otrzymały najważniejsze partie polityczne w zależności od prowincji zarówno w Kraju Basków, jak i w Galicji.

Tabela 3

Poparcie dla partii politycznych w Kraju Basków według prowincji z uwzględnieniem zmian w liczbie mandatów względem poprzednich wyborów w 2016 r.

	Gipuzkoa	Bizkaia	Araba/Alava
EAJ-PNV	10 (+1)	12 (+1)	9 (+1)
EH-BILDU	9 (+1)	6 (+1)	6 (+1)
PSE-PSOE	3(0)	3(0)	4 (+1)
Podemos	2 (-1)	2 (-2)	2 (-2)
PP+Cs	1 (-1)	2(0)	3 (-2)
Vox	0(0)	0(0)	1 (+1)

Źródło: opracowanie własne.

W każdej z prowincji dominują trzy te same partie. Niewielkie zmiany w preferencjach wyborczych są w prowincji Araba/Alava – na korzyść partii Vox oraz PP. Na znaczeniu zyskała nowa siła polityczna Podemos.

Tabela 4. Poparcie dla partii politycznych w Galicji wg prowincji z uwzględnieniem zmian w liczbie mandatów względem poprzednich wyborów

Tabela 4

Poparcie dla partii politycznych w Galicji wg prowincji z uwzględnieniem zmian w liczbie mandatów względem poprzednich wyborów

	Pontevedra	Ourense	Lugo	A Coruña
PP	11 (0)	8 (-1)	9 (+1)	14 (+1)
BNG	6 (+4)	3 (+2)	3 (+2)	7 (+5)
PSOE	5 (+1)	3 (+1)	2 (-1)	4 (-1)

Źródło: opracowanie własne.

W Galicji na znaczeniu zyskała BNG kosztem spadku poparcia dla PP. Mieszkańcy Galicji uważają się za odrębny naród, analogicznie jak Kraj Basków. Galicyjski nacjonalizm jest demokratyczną odpowiedzią

na sytuację ekonomicznej zależności, kulturowego i politycznego ucisku Galicji, która w przeszłości uniemożliwiała postęp i dobrobyt galicyjskiego społeczeństwa.

Druga co do znaczenia partia polityczna BNG (co obrazują ostatnie wybory) jest organizacją nacjonalistyczną, ponieważ broni suwerenności narodowej i wolności narodu galicyjskiego, prawa do utworzenia suwerennego, demokratycznego, świeckiego i republikańskiego państwa – Republiki Galicji. BNG definiuje się jako społeczno-polityczny ruch obrony kraju.

BNG przyjmuje za istotną wartość obronę praw człowieka i w tym zakresie aktywnie chroni przed wszelkiego rodzaju dyskryminacją z powodów takich jak: pochodzenie lub pochodzenie etniczne, język, religia, orientacja lub tożsamość płciowa. BNG jest także siłą pacyfistyczną, ponieważ za priorytet uważa obronę pokoju na świecie. BNG broni sekularyzmu i w tym zakresie rozumie, że administracje muszą być neutralne i trzymać się z dala od wszelkich wypowiedzi lub działalności religijnej.

BNG praktykuje ludowy nacjonalizm, który przede wszystkim broni interesów Galicji jako narodu.

BNG wychodzi z założenia, że dla rozwoju Galicji jako narodu konieczne jest wypowiadanie się poprzez własne organizacje polityczne i partnerskie. Dlatego BNG aktywnie promuje samoorganizację ludności Galicji we wszystkich dziedzinach jako drogę postępu, a nie proces samostanowienia. Mimo dążeń niepodległościowych i poparcia dla partii prawicowych, skrajne ugrupowania nie zyskują na znaczeniu. Przykładem jest partia VOX, która uzyskała zaledwie jeden mandat w prowincji Araba/Alava. VOX to partia, która dała możliwość walki z przytłaczającą poprawnością polityczną.

Dla VOX podstawą jest obrona Hiszpanii, rodziny i życia, zagwarantowanie równości Hiszpanom.

Z kolei partia PNV kontynuuje swoje międzynarodowe powołanie, koncepcję Federalnej Europy. Pierwszym autorem baskijskiego nacjonalizmu był Sabino de Arana, który założył EAJ/PNV (w języku baskijskim Euzko Alderdi Jeltzalea; Baskijska Partia Nacjonalistyczna) w Bilbao w 1895 r. EAJ-PNV jako pierwszemu ugrupowaniu udało się pogodzić różne sposoby rozumienia nacjonalizmu baskijskiego (BOPV, 2020b).

Dla hiszpańskich Wspólnot Autonomicznych wybory do parlamentu są elementem demokratycznego państwa prawa, którego podstawą jest Konstytucja Hiszpanii z 1978 r. (BOE, 1978). Odbywają się cyklicznie co cztery lata. Nawet stan alarmu, obowiązujący przez dominującą część 2020 r., nie zahamował udziału społeczeństwa w wyborach. W przypadku Wspólnoty Autonomicznej Galicji frekwencja wyborcza była w okresie pandemii tylko nieznacznie niższa i wyniosła 48,97% (w porównaniu

z wyborami z 2016 r., kiedy osiągnęła poziom 53,63%). Na stałą grupę wyborców okoliczności okołowyborcze nie miały wpływu.

W Kraju Basków szczególnie widoczne jest poparcie dla partii o charakterze regionalnym i silniejsza w porównaniu z Galicją tendencja do separatyzmu oraz niechęć wobec polityki centralnej. Stąd popularność partii regionalnych takich jak: EAJ-PNV i EH-BILDU (poparcie dla nich utrzymało się na zbliżonym poziomie). Frekwencja wyborcza wyniosła 50,78% (2020 r.) oraz 60,02% (2016 r.). W przypadku tej wspólnoty spadek był znacznie wyższy. Można spekulować, czy było to bezpośrednio skorelowane z sytuacją epidemiologiczną, czy wiązało się z mniejszym zaangażowaniem w politykę regionalną. Liberalne demokracje, takie jak Słowenia, Hiszpania, Grecja czy Nowa Zelandia nie zawsze przechodzą kryzys w ten sam sposób. Spośród wymienionych tylko Hiszpania poważnie ucierpiała z powodu pierwszej fali COVID-19. Dlatego aby znaleźć skuteczne rozwiązania kryzysów, potrzebne jest odważne, rozsądne i kreatywne przywództwo, coraz bardziej wzajemnie powiązane i zglobalizowane (García-Calavia, Cárdenas, Barbeito Iglesias, 2020).

Warunki dla przeprowadzenia wyborów w późniejszym terminie niż lipiec 2020 r. (np. we wrześniu lub w październiku) mogły się pogorszyć z powodu nowych ognisk lub wprowadzenia ogólnokrajowej kwarantanny. W przypadku dalszego opóźnienia zwołania wyborów mogło dojść do sytuacji nadzwyczajnej, niekonstytucyjnej i ustawowo nieznannej, jak np. zakończenie normalnej kadencji legislatury bez przeprowadzenia demokratycznych wyborów (DOG, 2020). Można spekulować, czy w skali prowincji byłoby skuteczne przeprowadzenie wyborów w formie elektronicznej. Należy jednak zwrócić uwagę na ograniczenia związane z dostępem do Internetu. Zarówno w Galicji, jak i w Kraju Basków cyfryzacja jest na znacznie niższym poziomie niż we Wspólnotach Autonomicznych Katalonii czy Madrytu. Wskaźnik urbanizacji także nie jest wysoki, a ukształtowanie terenu nie sprzyja głosowaniu korespondencyjnemu. Ponadto taka metoda jest przede wszystkim stosowana wśród obywateli hiszpańskich, którzy głosują poza terytorium Hiszpanii za pośrednictwem konsulatu. Pandemia wykazała jednak, że preferencje wyborcze są względnie stałe. Największe zmiany dotyczą nacjonalistycznej partii BNG, która zyskała najwięcej wyborców. Z kolei najwięcej straciła partia ogólnokrajowa PP (w Kraju Basków). Zauważalna jest tendencja do podkreślania swojej odrębności względem Hiszpanii.

Bibliografia

- Araujo, J.O. (2011). *Los sistemas electorales autonómicos*. Barcelona: Institut d'Estudis Autonómicos.
- Araujo, R., del Carmen, M. (2003). *Gobierno electrónico en la práctica: experiencias de interés en la Comunidad Autónoma del País Vasco*. *Revista Vasca de Administración Pública*, 67: 329–356.

- Barbeito Iglesias, R.L., Iglesias Alonso, Á.H. (2020). Democracias en cuarentena: respuestas políticas a la COVID-19 y el futuro de la democracia. *Revista Española de Sociología*, 29: 703–714.
- BOE (1978). Constitución Española Aprobada por Las Cortes en sesiones plenarias del Congreso de los Diputados y del Senado celebradas el 31 de octubre de 1978, ratificada por el pueblo español en referéndum de 6 de diciembre de 1978 y sancionada por S.M. el Rey ante las Cortes el 27 de diciembre del mismo año. BOE, 311: 1–51.
- BOE (1979). Ley Orgánica 3/1979, de 18 de diciembre, de Estatuto de Autonomía para el País Vasco. BOE, 306.
- BOE (1981). Ley Orgánica 1/1981, de 6 de abril, de Estatuto de Autonomía para Galicia (EAG). BOE, 101: 95–64.
- BOE (2016). Instrucción 1/2016, de 13 de abril, de la Junta Electoral Central, de aprobación del modelo oficial del escrito de constitución de coaliciones electorales y de publicación de las válidamente constituidas en la página web de la Junta Electoral Central. BOE, 95: 26682–26683.
- BOE (2020). Real Decreto 463/2020 por lo que se declara estado de alarma para la gestión de la situación de crisis sanitaria ocasionada por el COVID-19. BOE, 67.
- BOPV (2020a). Decreto 11/2020, de 18 de mayo, del Lehendakari, por el que se convocan elecciones al Parlamento Vasco, BOPV, 94.
- BOPV (2020b). Estatutos Nacionales 2020, Aprobados por la Asamblea Nacional Extraordinaria celebrada en el Palacio Euskalduna (Bilbao) el 10 de diciembre de 2020: 1–66.
- DOG (2016). Acordo do 10 de outubro de 2016 polo que se fan públicos os resultados xerais e por circunscricións e a relación de deputados e deputadas proclamados electos nas eleccións ao Parlamento de Galicia celebradas o día 25 de setembro de 2016, DOG, 194: 46533.
- DOG (2020). Decreto 72/2020, de 18 de mayo, de convocatoria de elecciones al Parlamento de Galicia. DOG, 96: 20491.
- García-Calavia, M. Á., Cárdenas, J., Barbeito Iglesias, R.L. (2020). Presentación del debate: Impactos sociales de la COVID-19: un nuevo reto para la sociología. *Revista Española de Sociología*, 29: 689–691.
- Portero Molina, J.A. (2004). El régimen electoral del Parlamento de Galicia. *Cuadernos de Derecho Público*, 22–23: 337–346.